

BÓG ŻARLIWY I PEŁEN WSPÓŁCZUCIA

Część I: Przegląd

Tekst przewodni: Iz 49,15.

Zakres studium: Ps 103,13; Iz 49,15; Oz 11,1-4.8-9; Mt 9,36; 1 Kor 13,4.

Wprowadzenie: Podstawą działań i uczuć Boga wobec ludzi jest Jego najgłębsze współczucie dla nich.

Tematy lekcji

Ta lekcja podkreśla trzy zasadnicze tematy.

1. Nasz uczuciowy i współczujący Bóg jest wyraźnie przedstawiony w *Piśmie Świętym* jako miłujący Ojciec. Miłość Boga ma silny aspekt emocjonalny i afektywny, podobnie jak miłość rodzicielska. Metafora miłości Boga jako miłości matczynej zawiera przesłanie Bożego pamiętania i miłosierdzia wobec ludzi. Matczyna miłość jest w pewnym sensie najlepszą ilustracją Bożego współczucia, miłościwej troski i uwagi poświęcanej potrzebom ludzi. *Pismo Święte* ilustruje także współczucie Boga przy pomocy wyobrażenia miłującego i współczującego ojca.

2. Nasz uczuciowy i współczujący Bóg jest wyraziście przedstawiony w *Piśmie Świętym* przy pomocy języka odwołującego się do wnętrzości. W wielu fragmentach *Biblii* użyty jest język odwołujący się do wnętrzości w celu wyrażenia uczuć Boga poruszonego fizycznie i emocjonalnie głębokim współczuciem dla ludzi. Hebrajskie słowo tłumaczone jako „współczucie” odwołuje się do matczynej łona jako symbolu matczynej miłości, a więc do miłości matki do jej dziecka. Podobnie Bóg okazuje głębokie uczucia i współczucie swojemu ludowi.

3. Nasz uczuciowy i współczujący Bóg jest zazdrosny w dobrym i sprawiedliwym znaczeniu tego słowa. Bóg pragnie bliskiej i wyłącznej więzi przymierza z nami i wymaga wierności od swojego ludu. W tym sensie Bóg jest opisany w *Piśmie Świętym* jako zazdrosny. Pojęcie to nie zawiera żadnego negatywnego znaczenia, a oznacza jedynie to, że Bóg działa dla naszego najlepiej pojętego dobra, strzegąc nas od szkód, które sami możemy sobie wyrządzić, oraz łamania obietnic.

Zastosowanie: W swojej żarliwej i współczującej miłości Bóg zaprasza nas, byśmy byli podobni do Niego. W naszym współczuciu dla bliźnich powinniśmy być wyrozumiali dla nich i czynnie troszczyć się o nich.

Część II: Komentarz

1. Nasz uczuciowy i współczujący Bóg jest wyraźnie przedstawiony w *Piśmie Świętym* jako miłujący Ojciec.

Jednym z najbardziej poruszających obrazów Boga w *Piśmie Świętym* jest nakreślony językiem rodzicielstwa porównujący Boga do ojca i matki, którzy w ideale są szczególnymi wzorcami miłości i współczucia w relacjach międzyludzkich.

W dialogu między Bogiem a Syjonem w Iz 49,14-23 w kontekście szerszego przesłania pocieszenia dla Izraela w Iz 49,14-26 Syjon początkowo skarży się: „Pan mnie opuścił i Wszechmocny zapomniał o mnie” (Iz 49,14). W swojej odpowiedzi Bóg podkreśla, że zawsze pamięta o swoim ludzie. To zapewnienie jest poetycko sformułowane w języku nawiązującym do macierzyństwa. „Czy kobieta może zapomnieć o swoim niemowlęciu i nie zlitować się nad dzieckiem swojego łona? A choćby nawet one zapomniały, jednak Ja ciebie nie zapomnę” (Iz 49,15). Obraz matki jest tu połączony z pojęciami pamiętania i współczucia. Z drugiej strony pojęcie zapomnienia w tym kontekście wskazuje brak współczucia.

Ogólne założenie jest takie, że matka nigdy nie zapomina o swoim dziecku, które karmi piersią. Jest to zupełnie zrozumiała i oczekiwana postawa. Tak więc obraz matki jest chyba najlepszą ilustracją współczucia i uwagi, jakie Bóg poświęca swojemu ludowi i jego potrzebom. Owszem, nie każda matka dorasta w pełni do swojej wzniosłej roli. Choć większość ludzi postrzega swoją matkę jako najbardziej troskliwą i opiekuńczą osobę na świecie, niektórzy nie mają tak dobrych wspomnień związanych z matką. Tak więc Iz 49,15 wskazuje obraz matki jako wzorca ludzkiej świadomości i współczucia, ale uwzględnia także możliwość wystąpienia odchylenia od tego wzorca, gdyż czasami zdarzają się matki, które nie pamiętają o swoich dzieciach i nie mają dla nich litości.

Tak więc choć takie doświadczenia są uważane za nietypowe, jednocześnie porównanie w tym fragmencie zakłada, że niektóre matki mogą nie pasować do normy i zapominać o swoich dzieciach. Niestety, tego rodzaju doświadczenie jest smutną rzeczywistością w życiu niektórych ludzi. Jednak nawet jeśli dochodzi do takich smutnych sytuacji, Bóg zapewnia, że On nigdy nie zapomina o swoim ludzie i zawsze okazuje współczucie. Krótko mówiąc, porównanie w tym fragmencie Boga do matki stanowi piękny obraz uczuciowego i współczującego Boga

zarówno dla tych, którzy mieli troskliwą matkę (podobną pod pewnym względem do Boga) jak i tych, którzy mają lub mieli trudne doświadczenie z niekochającą matką (niepodobną do Boga).

W podobny sposób biblijny opis Bożego współczucia stosuje porównanie do ojca. Psalm 103 wychwala Pana za Jego miłosierdzie. „Miłosierny i łaskawy jest Pan, cierpliwy i pełen dobroci. Nie prawuje się ustawicznie, nie gniewa się na wieki. Nie postępuje z nami według grzechów naszych ani nie odpłaca nam według win naszych” (Ps 103,8-10). Następnie psalm porównuje Boga do ojca: „Jak się lituje ojciec nad dziećmi, Tak się lituje Pan nad tymi, którzy się go boją” (Ps 103,13).

2. Nasz uczuciowy i współczujący Bóg jest wyraziście przedstawiony w Piśmie Świętym przy pomocy języka odwołującego się do wnętrzości.

Współczucie w *Biblii* jest przedstawione językiem nawiązującym do wnętrzości. Język ten opisuje współczucie w *Piśmie Świętym*, w tym zwłaszcza Boże współczucie, w sposób szczególnie wyrazisty emocjonalnie i fizycznie. Na przykład, „hebrajskie słowo tłumaczone jako współczucie [*rahamim*] jest etymologicznie związane ze słowem *rehem* (łono)” (Shmuel Himelstein, „Compassion”, *The Oxford Dictionary of the Jewish Religion*, wyd. 2, red. Adele Berlin, Oxford 2011). Ten fakt podkreśla wymowę porównania współczucia Boga do współczucia matki wobec dziecka narodzonego z jej łona. Oczywiście ten język odnoszący się do fizyczności nie powinien być rozumiany dosłownie w odniesieniu do Boga. Jednak ten mocny obraz jest prawdopodobnie najlepszym, jakiego możemy użyć, by najpełniej przedstawić w niedoskonałych ludzkich pojęciach i języku głębię Bożego współczucia.

W Oz 11 Pan wyraża swoją głęboką miłość do Izraela. Mówi: „Gdy Izrael był młody, pokochałem go” (Oz 11,1) oraz: „Ja sam nauczyłem Efraima chodzić, brałem ich na swoje ramiona” (Oz 11,3). Jednak Pan wskazuje także, iż Jego „lud upoczywie trwa w odstępie” (Oz 11,7). Jednak wbrew temu potwierdza swoją miłość mówiąc: „Jakże mógłbym cię porzucić, Efraimie, zaniechać ciebie, Izraelu?” (Oz 11,8). Posługując się językiem nawiązującym do wnętrzości, by opisać swoje współczucie czyli reakcję serca, Pan mówi swojemu ludowi: „Zadrżało [czasownik *hpk*] we mnie serce, byłem do głębi poruszony” (Oz 11,8).

Hebrajski czasownik *hpk* występuje także w *Lamentacjach* w powiązaniu z sercem, aby opisać ludzkie nieszczęście. Także w tym przypadku użyty jest język odnoszący się do wnętrzości: „Wejrzyj, Panie, jak jestem utrapione, burzą się moje wnętrzości! Moje serce przewraca się [czasownik *hpk*] we mnie” (Lm 1,20). Tak więc język nawiązujący do wnętrzości, a konkretnie do ludzkiego serca w *Lamentacjach* oraz serca Boga w *Księdze Ozeasza*, emocjonalnie opisuje głębię uczucia i współczucia Boga dla Jego ludu.

Podobnie grecki czasownik *splanchnizomai* jest użyty w *Nowym Testamencie*, w tym zwłaszcza w ewangeliiach synoptycznych, by opisać współczucie Jezusa dla ludzi (zob. Mt 9,36; 14,14; 15,32; 20,34; Mk 1,41; 6,34; 8,2; Łk 7,13; zob. także tego rodzaju język w Mt 18,27; Mk 9,22; Łk 10,33; 15,20). Warto zauważyć, że związany z tym czasownikiem rzeczownik *splanchnon* zawierający pojęcie uczucia lub współczucia w wielu fragmentach *Nowego Testamentu* (zob. Łk 1,78; Flp 1,8; 2,1; Kol 3,12) dosłownie odnosi się do „wewnętrznych części ciała”, a zwłaszcza „organów wewnętrznych” (Frederick W. Danker i in., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, Chicago 2000, s. 938). Jak podkreśla Craig Bloomberg w swoich spostrzeżeniach dotyczących Mt 9,36, „emocje Jezusa odzwierciedlają głębokie »współczucie« na poziomie brzucha (co jest rozsądnym idiomatycznym angielskim ekwiwalentem terminu [od gr. *splanchnos*], który może się odnosić do jelit i nerek)” (*Matthew: The New American Commentary*, Nashville 1992, t. 22, s. 166). Tak więc *Nowy Testament* emocjonalnie przedstawia współczucie Jezusa stosując język nawiązujący do wnętrzości czyli poruszenia wewnętrznych organów. Oznacza to, że Bóg jest fizycznie i emocjonalnie poruszony głębokim miłosiernym współczuciem dla ludzi. Jest to zbieżne ze starotestamentowym opisem głębokiego współczucia Boga dla Jego ludu.

3. Nasz uczuciowy i współczujący Bóg jest zazdrosny w dobrym i sprawiedliwym znaczeniu tego słowa.

W ramach starotestamentowego obrazu naszego uczuciowego i współczującego Boga jest On przedstawiany jako Bóg zazdrosny (zob. Wj 20,5; 34,14; Pwt 4,24; 5,9; 6,15; 32,16.21; Joz 24,19; 1 Krl 14,22; Ps 78,58; Ez 39,25; Na 1,2; Joel 2,18; Za 1,14; Za 8,2). Takie określenie Boga występuje nawet w drugim przykazaniu Dekalogu, które jest oparte na pierwszym przykazaniu („Nie będziesz miał innych bogów obok mnie” [Wj 20,3]) i zakazuje sporządzania wizerunków w celach kultycznych (Wj 20,4). W przykazaniu tym czytamy: „Nie będziesz się im kłaniał i nie będziesz im służył, gdyż Ja Pan, Bóg twój, jestem Bogiem zazdrosnym” (Wj 20,5). Podobnie jak w małżeństwie, Bóg wymaga wyłączności i wierności od swojego ludu. Kiedy ludzie żyjący w przymierzu z Bogiem łamią to przykazanie i sporządzają sobie bożki, by oddawać im cześć, wówczas prowokują Boga do zazdrości i gniewu, w biblijnym języku (Pwt 32,16.21; Joz 24,19; 1 Krl 14,22-23; Ps 78,58; Na 1,2.14). Jako święty Bóg (Joz 24,19; Ez 39,25), zazdrosny o więź ze swoim ludem (Jl 2,18; Za 1,14; 8,2), Bóg reaguje zazdrością, która jest Jego świętą odpowiedzią na niewierność i bałwochwalstwo Jego ludu.

Ten starotestamentowy obraz zazdrosnego Boga oczywiście nie ma nic wspólnego z zazdrością, przed którą Paweł ostrzegał członków Kościoła (zob. 1 Kor 13,4; 2 Kor 12,20; Ga 5,20). Paweł wyraża się pozytywnie

o „Boskiej zazdrości” podkreślając w 2 Kor 11,2 (BT), że jest zazdrosny o Kościół. To rozróżnienie między negatywną zazdrością, której należy unikać, a pozytywną zazdrością jest możliwe jedynie dzięki dwóm możliwym definicjom zazdrości podanym w *Nowym Testamencie*: (1) „być pozytywnie i intensywnie zainteresowanym” (gorliwość) i (2) „odczuwać silne negatywne uczucia wobec cudzych osiągnięć” (zawiść) (Danker i in., *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, s. 427).

Zastosowanie

Bóg aktywnie okazuje współczucie i czułą miłość swojemu ludowi i zaprasza nas, byśmy postępowali podobnie. Pamiętając o tym, odpowiedzcie na poniższe pytania i omówcie wasze odpowiedzi:

1. Kiedy porównujemy współczucie Boga ze współczuciem troskliwej matki, jaką rolę odgrywają pamiętanie i zapominanie w praktycznym wyrażaniu współczucia albo jego braku? Podaj przykłady.

2. W jaki sposób możesz być zazdrosny w pozytywnym sensie w relacjach z ludźmi w Kościele, podobnie jak Bóg jest zazdrosny w swoich więziach ze swoim ludem?

3. Jak możemy działać w celowy sposób jako zbór troszcząc się o bliźnich i uwzględniając ich dobro w naszych duchowych planach?

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELI

- **Przewodniki**- materiały uzupełniające treść „Lekcji biblijnych”.
- **Pytania**- propozycje przebiegu zajęć i pytań do dyskusji w szkole sobotniej.

www.adwent.pl

dział: Studium biblijne

- **Materiał do „Czasu misji”:**
<https://adwent.pl/czas-misji>

KONSULTACJE ONLINE DLA NAUCZYCIELI

- Wspólne przygotowanie do prowadzenia najbliższego studium Biblii.
- Propozycje dodatkowych zajęć.
- Odpowiedzi na pytania związane z treścią studium.
- Wspólnota, modlitwa

każdy czwartek, godz.20.00

Zoom: 856 5129 9515

Kod dostępu: Biblia